

Nr 20.

Ankom till riksdagens kansli den 15 maj 1923 kl. 5 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 m. m. jämte två i ämnet väckta motioner.

Till konstitutionsutskottets handläggning hava båda kamrarna hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 130, i vad densamma avser vid propositionen fogade, här nedan intagna förslag till

lag om ändring i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862,

lag om ändring i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862,

lag om ändring i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862,

lag om ändrad lydelse av §§ 33 och 40 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862,

lag om ändrad lydelse av §§ 35 och 42 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 samt

lag om ändring i vissa delar av förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Beträffande motiveringen för dessa förslag får utskottet hänvisa till propositionen bifogade utdrag av protokollet över socialärenden den 9 mars 1923.

I samband med nämnda proposition har utskottet till behandling förehåft två i anledning av densamma väckta motioner, nämligen:

a) en av herr *Brännberg m. fl.* i andra kammaren väckt motion, nr 255, däri motionärerna hemställt »om ändring i Kungl. Maj:ts pro-

position nr 130 i vad det rör förordning om landsting och att 24 § får följande lydelse:

§ 24.

Landstingsman, som ej bor å den ort, där landstinget hålles, åtnjuter under landstingets möte samt under resan fram och åter av landstingets medel traktamente med belopp, motsvarande traktamente enligt tredje klassen i resereglementet och efter dagantal, beräknat på sätt i samma reglemente stadgas, ävensom ersättning för resekostnaden, beräknad efter lägsta skjuts- och åkdonslega, där icke järnväg är att tillgå eller fartygslägenhet begagnas, samt avgiften i andra klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en hyttplats eller, när hyttplats ej förekommer, en salongsplats på fartyg, där resan såmedelst sker.

Landstingsman, som bor å den ort, där landstinget hålles, åtnjuter under landstingsmöte av landstingets medel traktamente med belopp, motsvarande hälften av traktamente enligt tredje klassens i reglementet.

§ 31.

1) Landstinget äger att besluta, att ledamot av förvaltningsutskottet samt utsedd ledamot av annan landstings styrelse eller nämnd eller av styrelse för landstings inrättning eller av särskild beredning mellan landstingets möten, ävensom revisor för granskning av landstingets eller sådan inrättnings förvaltning skall för deltagande i sammanträde eller förrättning i landstingets angelägenhet inom landstingsområdet åtnjuta gottgörelse av landstingets medel i form av dagtraktamente och reseersättning enligt grunderna i 24 §.

Ersättning för resa, som enligt uppdrag företages i landstingets angelägenhet utom landstingsområdet av person, varom i första stycket sägs, må, om landstinget så beslutar, utgå efter annan grund än nu är sagt.

2) Jämte gottgörelse, som enligt mom. 1 beslutas, samt ersättning för kostnader för skrivmaterialier, postporton och annan dylik utgift, som för uppdragets fullgörande kräves, må efter landstingets bestämmande för det med uppdraget förenade besvär utgå arvode till sådan ledamot av förvaltningsutskottet eller av annan i mom. 1 omförmäld styrelse, nämnd eller beredning, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom utskottet, styrelsen, nämnden eller beredningen, så ock till revisor, varom i mom. 1 sägs. Arvodet skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålets omfattning och art kan anses skä-

ligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig.

3) Där eljest i lag eller författning föreskrift meddelas om arvode eller annan ersättning åt innehavare av landstings uppdrag, skall vad sålunda finnes särskilt stadgat lända till efter rättelse.»

b) en av herrar *Bärg* i Katrineholm och *Andersson* i Katrineholm likaledes i andra kammarerna väckt motion, nr 283, däri motionärerna hemställt, »att i den föreslagna § 31 av Kungl. förordningen om landsting den 21 mars 1862 1 mom. 1:a stycket, sista delen följande må utgå: 'Ej må — — — — nu är sagt', samt ersättas av: 'Ej må dagtraktamente eller reseersättning sättas till högre belopp än motsvarande det som utgår enligt Kungl. resereglementet 3:dje klassen'».

Beträffande de till stöd för dessa yrkanden förebragta motiveringarna får utskottet hänvisa till motionerna.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 19 mars 1918 (nr 61) hemställde riksdagen, det Kungl. Maj:t ville verkställa utredning, huruvida och i vad mån, med bibehållande såsom regel av gällande rättsgrundsats, att kommunala förtroendeuppdrag skulle vara oavlönade, kommun måtte berättigas att till innehavare av dylika uppdrag under de begränsningar och villkor, som kunde befinnas erforderliga, besluta ersättning, samt för riksdagen framlägga de förslag till ändringar i gällande kommunalförfattningar, vartill utredningen måtte kunna föranleda. Sedan den sålunda begärda utredningen uppdragits åt de s. k. kommunalförfattnings-sakkunniga, och dessa sakkunniga den 18 januari 1922 avgivit betänkande i berörda fråga, har Kungl. Maj:t i nu förevarande proposition på grundvalen av den verkställda utredningens resultat samt däröver infordrade och avgivna yttranden förelagt riksdagen förslag i ämnet.

*Utskottets
yttrande.*

Vid sin hemställan i nyssnämnda skrivelse hänvisade riksdagen huvudsakligen till de uttalanden, som redan 1915 års konstitutionsutskott (utlåtande nr 9) gjort i anledning av då väckta motioner i ämnet. Härvid åberopades bl. a. följande yttrande av sagda utskott angående de olägenheter, som voro förknippade med rådande förhållanden på området och mot vilka det alltså gällde att råda bot:

»Styrkan hos ett system för den kommunala självstyrelsens utövning, inom vilket, såsom hos oss är fallet, icke endast den högsta beslutanderätten inom kommunen, direkt eller indirekt, tillerkänts dess egna medlemmar, utan även den kommunala förvaltningen i första hand anförtrotts åt kommunens valda förtroendemän,

ligger uppenbarligen däri, att detsamma genom att draga in kommunmedlemmarna i det direkta arbetet och det därmed förknippade ansvaret för kommunens bästa, är i hög grad ägnat att skapa och underhålla en stark och sund allmänanda, en levande känsla av solidaritet med samhället. För att systemet skall verka i avsedd riktning kräves emellertid givetvis, att de medborgarliga krafterna drivas till sitt arbete i kommunens tjänst av rent intresse för kommunens angelägenheter och icke av begär efter ekonomisk vinning. Den kommunala självstyrelsen förutsätter därför såsom ett naturligt komplement, att de kommunala förtroendemännen — oberoende av den förmögenhetsställning de intaga — skola lämna sitt arbete utan ersättning. Det är även, såsom ovan påpekats, en hos oss liksom annorstädes sedan gammalt gällande grundsats, att de kommunala förtroendeuppdragen skola vara oavlönade, och det lärer väl ej råda något tvivel, att den oberoende och självständiga ställning, som lekmännen innehava inom vår kommunala självförvaltning, i väsentlig mån är att tillskriva berörda omständighet. Också har det synts utskottet självklart, att grundsatsen om oavlönade förtroendeuppdrag bör såsom regel upprätthållas.

Emellertid lär det ej kunna förnekas, att det sätt, varpå nämnda grundsats hos oss för närvarande tillämpas, går väsentligen utöver det ändamål, densamma vill tillgodose, och därigenom i alltjämt växande omfattning föranleder allvarliga olägenheter. Grundsatsen innebär dock icke i och för sig, att en kommunal förtroendeman skall för sitt uppdrag nödgas underkasta sig understundom måhända rätt avsevärda *direkta* utgifter, såsom kostnader för resor och extra kostnader för livsuppehälle. Under vissa omständigheter kunna även de *indirekta* förluster, som ett förtroendeuppdrag förorsakar i form av mistad dagspenning eller annan inkomst, leda till betänkliga konsekvenser. Visserligen innebär det ingen orimlighet, att man får något offra — även annat än i sin arbetskraft — i arbetet för kommunen. Men uppoffringarna få icke göras så stora, att de verka avskräckande eller rent av förhindrande från deltagande i kommunens angelägenheter, ty därigenom skada de mera än gagna självstyrelsens syfte att åstadkomma en i möjligaste mån allmän medverkan i det kommunala arbetet och ansvaret. Här kan nu, enligt vad erfarenheten utvisat, inträffa, att förtroendeuppdrag i den svenska kommunala självstyrelsen dels medföra så pass kännbara direkta kostnader, dels förorsaka sådana indirekta förluster för innehavarna, att hela grupper av medborgare praktiskt taget blivit nästan avskurna från möjligheten att mottaga dylika uppdrag. För medborgare i svagare ekonomisk ställning, såväl löntagare som små jordbrukare, hantverkare o. d., blir så alltför lätt fallet, och detta mera, ju mer intensiteten i det kommunala arbetet växer och ju mera tid och arbetskraft de kommunala förtroendeuppdragen i följd härav måste kräva. En utveckling i den riktningen, att de mindre bemedlade i praktiken utestängas från det aktiva kommunala förvaltningsarbetet i styrelser, nämnder och andra särskilda uppdrag, bör ej få fortgå, allra minst sedan genom 1907—1909 års kommunala rösträttsreform de ekonomiskt svagare samhällsklasserna beretts ökad möjlighet att göra sina synpunkter gällande i *beslut* rörande kommunala angelägenheter. Konsekvensen synes då fordra, att tillfälle också gives dessa klasser att låta sig företrädas i det kommunala *förvaltningsarbetet*. Vad som på ifrågavarande område kan göras för att de hinder, som resa sig däremot, må undanröjas, bör icke underlåtas, så länge själva principen, att det kommunala förtroendeuppdraget, d. v. s. det kommunala arbetet, skall vara oavlönat — rätt fattad — ej därigenom trädes för nära.»

Sedan därefter även återgivits utskottets närmare prövning av det föreliggande spørsmålet, erinrade riksdagen i omförmälda skrivelse jämväl om den sammanfattning beträffande frågans principiella läge och riktlinjerna för dess lösande, som utskottet slutligen givit. Denna sammanfattning var av följande lydelse:

»Den föregående framställningen torde hava visat, att frågan om ersättning åt innehavare av kommunala förtroendeuppdrag utgör ett omfattande spørsmål, som äger nära samband med grunderna för den kommunala självstyrelsen och som på grund av denna självstyrelsens faktiska utveckling i riktning emot ökad demokratisering och vidgade arbetsuppgifter trängt fram till sådan aktualitet, att frågan icke gärna längre kan undanskjutas. Enligt utskottets mening är också tiden nu inne till verkställande av en grundlig och allsidig utredning av förevarande spørsmål i hela dess sammanhang.

Vid denna utredning läser böra fasthållas, att den hos oss sedan gammalt gällande, av självstyrelsens egen natur betingade grundsatsen, att kommunala förtroendeuppdrag skola vara oavlönade, i allmänhet bör förbliva orubbad, så att den kommunale förtroendemannens arbete i kommunens tjänst framdeles såsom hittills må lämnas utan ersättning. Men samtidigt bör ihågkommas, å ena sidan att det ej kan anses innebära, att berörda princip trädes för när, därest ersättning medges för en del direkta utgifter, särskilt resekostnader och extra kostnader för livsuppehälle, ävensom för vissa indirekta förluster i form av mistad arbetsförtjänst eller arbetstid, varför gottgörelse nu icke kan utgå, samt å andra sidan att omsorgen om principens uppehållande ej må hindra, att i vissa särskilda undantagsfall av ovan antydd art ersättning även för nedlagt arbete bör kunna ifrågakomma. Emellertid synes det utskottet alltid böra fasthållas, att innehavarna av de representativa kommunala uppdragen, stadsfullmäktig- och kommunalfullmäktigskap, icke må kunna berättigas till ersättning för sitt medlemskap i nämnda korporationer av vare sig det ena eller det andra slaget, annat än möjligen till gottgörelse för resekostnader.

Vidare är det för utskottet, liksom för 1912 och 1913 årens konstitutionsutskott, självklart, att det icke må tillkomma den enskilde förtroendemannen någon rätt att kräva ersättning utöver vad kommunen kan finna gott att för varje fall besluta. Genom att lägga beslutanderätten i kommunens hand vinnes å ena sidan möjlighet till anpassning efter lokala och andra förhållanden och å andra sidan skyddas kommunerna emot framställande av oberäkneliga anspråk. Uppenbarligen är det av vikt, att ej heller kommunerna missbruka den rätt att besluta ersättning, som kan komma att tillerkännas dem. Vilka särskilda garantier till skydd häremot böra föreskrivas, läser vid frågans utredning böra tagas under noggrant övervägande. I sådant avseende må erinras därom, att redan enligt gällande kommunalförfattningar alla kommunala beslut, som gå ut på beviljande av anslag till nya ändamål eller behov, fordra viss kvalificerad majoritet, ävensom att för giltighet av landskommuns beslut om tilldelande av arvode och annan gottgörelse åt ordföranden i kommunalnämnd samt om förhöjning därav fordras Konungens befallningshavandes godkännande. Givetvis kunna garantier av motsvarande eller annan art tänkas också för andra fall av ersättning åt kommunala förtroendemän.»

Enligt konstitutionsutskottets mening har den nu förebragta utredningen ytterligare understrukt behövligheten av den reform, för vilken riksdagen i berörda skrivelse uttalat sig, och därjämte anvisat en lösning av frågan, som i den något modifierade form Kungl. Maj:t föreslagit synes i allt väsentligt tillgodose de synpunkter, åt vilka riksdagen i detta sammanhang givit uttryck. Behovet av en ändrad lagstiftning, som i vidare mån, än hittills varit fallet, medgiver ersättningar åt innehavare av kommunala förtroendeuppdrag, synes på ett talande sätt ytterligare ådagalagt genom de vid utredningen införskaffade upplysningarna angående förekomsten redan nu av dylika ersättningar, då ju dessa uppgifter utvisa, att kommunerna i mycket betydande omfattning sett sig nödsakade att — *vid sidan av lagen* — besluta gottgörelse till olika slag av uppdragsinnehavare i förtroendeställning. Och den av de sakkunniga framhållna möjligheten, att, därest detta behov icke tillgodoses, de kommunala funktionerna i allt större utsträckning kunna komma att överflyttas från förtroendemän till uppdragsinnehavare i tjänsteställning och det kommunala självstyrelsesystemet därigenom äventyras, synes utskottet innebära en fara, som i tid bör förekommas.

Med avseende å den i propositionen föreslagna lösningen av spørgmålet är till en början att märka, att förslaget genomgående — med det på grund av förutvarande lagstiftning naturliga undantaget för gottgörelse åt landstingsmän vid deltagande i landstingsmöte — beaktat riksdagens önskemål, att beslutanderätt i förevarande hänseende alltid måtte förbehållas kommunerna själva. På samma gång som den föreslagna lagstiftningen sålunda *icke påtvingar* kommunerna några utgifter för ifrågasvarande ändamål utan helt och hållet lämnar öppet för dem att vederbörligen mot vart annat avväga å ena sidan behovet av ersättningar och å den andra förmågan att uppbära en ytterligare stegrad skattebörda, beredes härigenom tillfälle till ett önskvärt hänsynstagande till lokala olikheter i övrigt, såsom i fråga om behövligheten av ersättning till det ena eller andra slaget av uppdragsinnehavare, lämpligheten av den ena eller andra ersättningsformen o. dyl.

Även beträffande omfattningen av den ökade befogenhet i berörda hänseende, som skulle tilläggas kommunerna, och densamma närmare bestämmande synes i stort sett intet vara att erinra mot det framställda förslaget. Också härvidlag står den föreslagna lagstiftningen i god överensstämmelse med de av riksdagen givna anvisningarna och anknyter i fråga om de ersättningsformer — dagtraktamente, reseersättning eller arvode —, som kommunerna skulle äga besluta för olika kategorier av uppdragsinnehavare, till de bestämmelser, vilka tidigare särskilt meddelats

beträffande vissa slag av förtroendemän. Ej heller torde de maximibelopp, som föreslås för dagtraktamentens och reseersättningsars vidkommande, kunna anses såsom i och för sig oskäligt högt tillmätta.

Med avseende å dessa maximibelopp har utskottet dock funnit sig på en punkt böra tillstyrka viss modifikation i det kungl. förslaget. Utskottet har nämligen icke kunnat undgå att uppmärksamma, att den föreslagna rätten för primärkommunerna att besluta full ersättning för skjutskostnader — låt vara blott med beräkning av lägsta skjuts- och åkdonslega — kunde komma att leda till betänkliga ekonomiska konsekvenser, om den toges i anspråk inom de vidsträcktaste kommunerna, av vilka flera även tillhöra de ekonomiskt relativt svagast situerade i riket. För att i möjligaste mån säkerställa mot dessa konsekvenser har det syntts oundgängligt, att ytterligare inskränkning göres uti berörda befogenhet. Och i betraktande av att de verkliga resekostnaderna i de fall, då skjutsersättning skulle kunna utgå, merendels torde genom användande av cykel, bilomnibus eller egen hästskjuts kunna nedbringas under skjuts- och åkdonslegans belopp, synes även en mera begränsad gottgörelse någorlunda fylla det avsedda syftet. Enligt utskottets mening torde man härvid kunna och böra gå så långt ned som till hälften av det i propositionen föreslagna maximibeloppet. — I samband härmed har utskottet även ansett lämpligt, att den erinran om hänsynstagande till förhandenvarande kommunikationsförhållanden vid beslut angående reseersättning, vilken enligt förslaget skulle göras i § 17 av förordningen om kommunalstyrelse i stad, jämväl upptages i motsvarande lagrum (§ 19) i förordningen om kommunalstyrelse på landet.

Behövligheten och lämpligheten av särskilda garantier mot missbruk från kommunernas sida vid den avsedda utökningen av deras befogenhet att besluta ersättningar har, i anslutning till 1915 års konstitutionsutskotts ovan återgivna uttalanden därom, gjorts till föremål för särskild prövning vid den ifrågavarande utredningen. De föreskrifter angående underställning till Konungens befallningshavande av primärkommuns beslut om utgivande av gottgörelse i form av arvode, som de sakkunniga tillstyrkt och som jämväl inrymts i propositionen, finner utskottet lämpliga och värdefulla. Men att därutöver åvägabringa någon dylik särskild garantibestämmelse av värde synes utskottet icke möjligt. Vad speciellt angår den i meranämnda riksdagsskrivelse antydda utvägen att uppställa krav på kvalificerad majoritet vid beslut i hithörande frågor, delar utskottet helt och hållet de sakkunnigas och den vid propositionens avlåtande föredragande departementschefens mening.

Ytterligare anser sig utskottet i förevarande sammanhang även

böra påpeka, att de i propositionen föreslagna ändringarna i § 24 av landstingsförordningen jämväl innefatta lösning av den särskilda fråga angående dagtraktamente till landstingsman under resdag, vari riksdagen genom skrivelse den 19 mars 1920 (nr 83) hemställt om Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet har härvid uppmärksammat, att den föreslagna bestämmelsens avfattning möjligen kan giva anledning till någon tveksamhet angående beräkandet av det antal resdagstraktamenten, som i varje särskilt fall skall utgå. Då det emellertid torde vara klart, att härvid i praktiken resereglementets detaljerade bestämmelser i ämnet skola tjäna till ledning, har utskottet icke funnit skäl att i nu omförmälda hänseende föreslå någon ändring.

Beträffande den speciella fråga angående tjänstgöringstiden för vissa ledamöter av Stockholms stadskollegium, som föranlett det i propositionen intagna förslaget till ändring av förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm i vad det avser § 34, har utskottet intet att erinra.

Vad åter angår ovannämnda i anledning av propositionen väckta motioner, torde av det föregående hava framgått, att utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka däri gjorda yrkanden, vilka gå ut på fastställande av högre maximibelopp för dagtraktamente och reseersättning till innehavare av länskommunala förtroendeuppdrag än Kungl. Maj:ts föreslagit ävensom — i den ena av motionerna — motsvarande höjning av landstingsmännens ersättningar. Utskottets ståndpunkt härvidlag har väsentligen bestämts av samma skäl, som enligt propositionen föranlett Kungl. Maj:ts att på denna punkt frångå de sakkunnigas med motionärerens i berörda delar överensstämmande förslag. Utskottet tillåter sig fördens skull hänvisa till vad föredragande departementschefen i ämnet anför.

Några mindre jämkningar, som utskottet föreslagit beträffande avfattningen av § 19 mom. 1 andra stycket i förordningen om kommunalstyrelse på landet, § 38 mom. 1 andra stycket i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm och § 31 mom. 1 andra stycket i förordningen om landsting, hava endast avsett att åvägabrunga formell överensstämmelse mellan mot varandra svarande lagrum i de olika kommunalförfattningarna.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen med förklarande, att Kungl. Maj:ts i förevarande proposition framlagda lagförslag icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande förslag till lagar, nämligen

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

1:o.

Förslag

till

Lag

om ändring i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse på landet
den 21 mars 1862 (n:r 13).

Härigenom förordnas, att §§ 19 och 20, § 21 mom. 1, §§ 23, 24 och 34, § 36 mom. 1 samt §§ 51 och 74 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 19.

Mom. 1. Kommunen äger rätt besluta, att ledamot av kommunalnämnden och utsedd ledamot av annan kommunalstyrelse, nämnd eller beredning, ävensom revisor, varom i § 72 sägs, skola för deltagande i sammanträde eller förrättning i kommunens angelägenhet inom kommunen åtnjuta gottgörelse av kommunens medel i form av dagtraktamente med högst fem kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag. Kommunen må och kunna besluta, att, där väglängden mellan ledamotens eller revisorns hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än fem kilometer, reseersättning skall till ledamoten eller revisorn utgå. Denna ersättning må icke överstiga belopp, beräknat efter lägsta skjuts- och åkdonslega, där icke järnväg är att tillgå eller fartygslägenhet begagnas, samt avgiften i tredje klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en salongsplats på fartyg, där resan såmedelst sker.

Ersättning för resa, som enligt uppdrag i kommunens angelägenhet företages utom kommunen av person, varom i första stycket sägs, må, om kommunen så beslutar, utgå efter annan grund än nu är sagt.

§ 19.

Mom. 1. Kommunen äger rätt besluta, att ledamot av kommunalnämnden och utsedd ledamot av annan kommunalstyrelse, nämnd eller beredning, ävensom revisor, varom i § 72 sägs, skola för deltagande i sammanträde eller förrättning i kommunens angelägenhet inom kommunen åtnjuta gottgörelse av kommunens medel i form av dagtraktamente med högst fem kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag. Kommunen må och kunna besluta, att, där kommunikationsförhållandena anses sådant påkalla och väglängden mellan ledamotens eller revisorns hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än fem kilometer, reseersättning skall till ledamoten eller revisorn utgå. Denna ersättning må icke överstiga hälften av belopp, beräknat efter lägsta skjuts- och åkdonslega, där icke järnväg är att tillgå eller fartygslägenhet begagnas, **ej heller överstiga** avgiften i tredje klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en salongsplats på fartyg, där resan såmedelst sker.

Ersättning för resa, som enligt uppdrag i kommunens angelägenhet företages utom kommunen av person, som i första stycket sägs, må, om kommunen så beslutar, utgå efter annan grund än nu är sagt.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Mom. 2. Jämte gottgörelse, som enligt mom. 1 beslutas, samt ersättning för kostnader för skrivmaterialier, postporton och annan dylik utgift, som för uppdragets fullgörande kräves, må efter kommunens bestämmande för det med uppdraget föränaade besvär utgå arvode till sådan ledamot av kommunal styrelse, nämnd eller beredning, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom styrelsen, nämnden eller beredningen, så ock till revisor, varom i mom. 1 förmäles. Arvodet skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromälens omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig.

Mom. 3. Där eljest i lag eller författning föreskrift meddelas om arvode eller annan ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag, skall vad sålunda finnes särskilt stadgat lända till efter rättelse.

Mom. 4 Sammanlagda beloppet av beslutade ersättningar till innehavare av uppdrag, som i denna paragraf omförmälas, må icke överstiga vad kommunens ekonomiska bärkraft utan större olägenhet medgiver.

§ 20.

Mom. 1. Kan ärende, som av kommunalstämma handlägges, å den utsatta dagen icke till slut bringas, skall stämman fortsättas å annan dag och, därest stämman så besluter, kungörelse härom i vederbörlig ordning utfärdas. Beslutes icke kungörelse, har ordföranden att, innan sammankomsten upplöses, bestämma och för de närvarande tillkännagiva dagen för stämmans fortsättande.

Mom. 2. Då jämlikt § 18 eller § 40 mom. 2 val sker proportionellt, äger ordföranden, om han med avseende å befarad tidsutdräkt eller av annan anledning så finner nödigt, att, sedan valseدلarna avlämnats och innan sammankomsten upplöses, utsätta annan dag för valförrättningens fortsättande och avslutande. I sådant fall skola vid stämman utses minst två personer att såsom kontrollanter närvara vid den fortsatta valförrättningen, och skall valurnan, i vilken de avlämnade valseدلarna förvaras, omsorgsfullt förseglas under minst två närvarandes sigill samt därefter sättas i säkert förvar. Innan förseglingen vid förrättningens fortsättande borttages, skall ordföranden i kontrollanternas närvaro förvissa sig om att sigillen äro obrutna.

Särskild kungörelse om dag för valförrättningens fortsättande erfordras ej.

Mom. 3. Om vid ärendes behandling å stämma begäres uppskov med det sammans avgörande och minst en tredjedel av de närvarande därom förena sig, då skall ärendet uppskjutas till annan dag, som ordföranden har att med iakttagande av de i § 16 givna föreskrifter kungöra.

Uppskov må ej ske i fråga om val eller mer än en gång i något ärende, såvida icke uppskovet beslutas av pluraliteten i vanlig ordning.

§ 21.

Mom. 1. Ordföranden åligger att ärendena till överläggning framställa, samt att tillse det andra frågor ej företagas, än de, som uti kungörelsen upptagna äro.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Ny fråga kan vid kommunalstämman väckas, men icke förr, än vid annan stämma och efter vederbörlig pålysning handläggas.

Sedan överläggningen förklarats slutad, framställer ordföranden proposition, så avfattad, att den må kunna med ja eller nej besvaras.

Ordföranden tillkännagiver därefter, huru enligt hans uppfattning beslutet utfallit, och befäster detsamma, där omröstning ej begäres, med klubbslag. Omröstning skall verkställas efter upprop och, därest icke sluten omröstning begäres, ske öppet. Där ej för särskilda fall annorlunda stadgas, bestämmes utgången genom enkel pluralitet av de avgivna rösterna. Falla rösterna lika för olika meningar, varder den mening beslut, som ordföranden biträder.

§ 23.

Ordföranden skall vid kommunalstämman föra eller på eget ansvar låta föra protokoll, upptagande ämnet för överläggningen och beslutet, jämte skälen därtill. Sedan förhandlingarna äro avfattade, justeras protokollet genast, där så ske kan, eller i annat fall vid kommunalstämman, senast fjorton dagar därefter, varom vid tillfället underrättelse meddelas. Erfordrar ärendet skyndsamhet och kan protokollet icke genast vid kommunalstämman justeras, må stämman kunna uppdraga åt därtill för varje gång utsedda ledamöter att, jämte ordföranden, justering av protokollet, eller vissa delar därav, verkställa. Protokollet under-tecknas av ordföranden och minst två vid stämman närvarande ledamöter, eller av de särskilda justeringsmännen, om sådana varit utsedda.

Den, som i avgörandet av ett ärende deltagit, kan genast, eller sist vid justeringen av protokollet, emot det fattade beslutet reservation avgiva.

Sedan protokollet blivit justerat, skall tillkännagivande därom ske från predikstolen i kyrkan nästa sön- eller helgdag, då gudstjänst hålles. Hör till kommun jämväl annex- eller kapellförsamling, skall dylikt tillkännagivande ske allenast i kommunens huvudkyrka.

§ 24.

Kommunalstämmans ordförande är i denna sin egenskap icke berättigad till ersättning för andra med uppdraget förenade kostnader än för skrivmaterialier, post-porton och dylika utgifter, som för kommunens räkning vid uppdragets fullgörande påkallas. Kommunen må kunna för ett år i sänder besluta, att sådan ersättning skall utgå med visst belopp, vilket icke må överstiga vad skäligt är med hänsyn till beräkneliga utgifter av nyss angiven art.

§ 34.

Kommunen må besluta, att, där väglängden mellan kommunalfullmäktigs hemvist och kommunalfullmäktiges sammanträdeslokal överstiger tio kilometer, rese-ersättning vid deltagande i fullmäktiges sammanträde skall till honom utgå; och skall i fråga om ersättningens belopp vad i § 19 mom. 1 första stycket är stadgat beträffande reseersättning till där avsedd ledamot eller revisor äga motsvarande tillämpning.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

§ 36.

Mom. 1. *Kommunalfullmäktige välja årligen bland sig en ordförande och en vice ordförande.*

I fråga om ersättning åt ordföranden skall vad i § 24 finnes stadgat angående ersättning åt kommunalstämmans ordförande äga motsvarande tillämpning.

Kungörelse om fullmäktiges sammanträde första gången efter fattande av beslut, varom i § 27 förmäles, skall utfärdas av stämmans ordförande, därefter av fullmäktiges ordförande eller, i händelse av hans förhinder, av vice ordföranden. Kungörelsen skall innehålla bestämd uppgift om tid, ställe och överläggningsämne för sammanträdet och uppläsa minst åtta dagar därförut i kyrkan. Hör till kommun jämväl annex- eller kapellförsamling och hålles i dess kyrka gudstjänst inom nämnda tid, skall kungörelsen uppläsa jämväl därstädes. Är sammanträde utsatt till dag, då gudstjänst hålles, skall kungörelsen den dagen änyo uppläsa.

För ärende, som fordrar så skyndsam handläggning, att kallelse icke medhinner så tidigt, som nu är föreskrivet, må sammanträde kunna hållas efter kortare kallelsetid och även samma dag, då det pålyses; dock må vid sålunda utlyst sammanträde beslut ej fattas om utgift eller erläggande av bidrag därtill.

Besluta fullmäktige, att kungörelsen jämväl bör anslås å viss plats inom kommunen eller införas i en eller flera tidningar i orten, skall ordföranden, där så ske kan, föranstalta därom.

Skriftlig kallelse till sammanträdet, innehållande sådan uppgift, som ovan sägs, bör ock, såvitt möjligt är, genom ordförandens försorg senast fyra dagar förut delgivas en var fullmäktig eller med posten till honom översändas.

§ 51.

Vid kommunalnämndens sammanträden förer ordföranden protokoll eller är för dess ordentliga förande ansvarig. Han ombesörjer skriftväxlingen, emottager alla till nämnden ställda skrivelser och framställningar, ansvarar för räkenskapernas ordentliga förande, vårdar nämndens handlingar och håller över dem register.

De biträden, som vid utförande av dessa göromål kunna finnas nödiga, må ordföranden antaga och entlediga.

§ 74.

Konungens befallningshavandes godkännande erfordras för att giva gällande kraft åt beslut, vilka

a) röra kommunens indelning i valkretsar för val av kommunalfullmäktige; b) äro ämnade att såsom kommunalstadgar tillämpas, till befrämjande av sedlighet, hälsovård, vård om brandväsande samt ordning och säkerhet inom kommunen;

c) röra arvode enligt § 19 mom. 2; eller

d) avse påläggande av avgifter, som erfordra uttaxering för längre tid än fem år.

Samtliga av kommunen för ett och samma kalenderår fattade, under mom. c) omförmälda beslut skola samtidigt och senast under det år besluten avse underställas Konungens befallningshavandes prövning, vid äventyr att beslut, så vida icke sär-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

skilda omständigheter anses böra föranleda undantag, icke vinner godkännande. Till ledning vid prövningen av dessa beslut skall Konungens befallningshavande beredas tillgång till tablå över kommunens utgifter och inkomster det år beslutet avse.

Beslut, som sålunda Konungens befallningshavandes prövning underställes, skall antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därför uppgivas.

Kommunalstämman må, om den därtill tror sig äga fog, hos Kungl. Maj:t över vägrad fastställelse föra klagan.

Denna lag träder i kraft den 1 september 1923.

2:o.

Förslag

till

Lag

**om ändring i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse i stad
den 21 mars 1862 (n:r 14).**

Härigenom förordnas, att §§ 17, 18, 32, 41 och 75 i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 17.

Mom. 1. Staden äger rätt besluta, att ledamot av drätselkammaren och utsedd ledamot av annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning, ävensom revisor för granskning av drätselkammarens eller sådan styrelses, nämnds eller berednings räkenskaper eller förvaltning skola för deltagande i sammanträde eller förrättning i stadens angelägenhet inom staden åtnjuta gottgörelse av stadens medel i form av dagtraktamente med högst fem kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag. Staden må ock kunna

§ 17.

Mom. 1. Staden äger rätt besluta, att ledamot av drätselkammaren och utsedd ledamot av annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning, ävensom revisor för granskning av drätselkammarens eller sådan styrelses, nämnds eller berednings räkenskaper eller förvaltning skola för deltagande i sammanträde eller förrättning i stadens angelägenhet inom staden åtnjuta gottgörelse av stadens medel i form av dagtraktamente med högst fem kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag. Staden må ock kunna

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

besluta, att, där kommunikationsförhållandena anses sådant påkalla och väglängden mellan ledamotens eller revisorns hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än fem kilometer, reseersättning skall till ledamoten eller revisorn utgå. Denna ersättning må icke överstiga belopp, beräknat efter lägsta skjuts- och åkdonslega, där icke järnväg är att tillgå eller fartygslägenhet begagnas, samt avgiften i tredje klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en salongsplats på fartyg, där resan såmedelst sker.

Ersättning för resa, som enligt uppdrag i stadens angelägenhet företages utom staden av person, som i första stycket sägs, må, om staden så beslutar, utgå efter annan grund än nu är sagt.

Mom. 2. Jämte gottgörelse, som enligt mom. 1 beslutas, samt ersättning för kostnader för skrivmaterialier, postporton och annan dylik utgift, som för uppdragets fullgörande kräves, må efter stadens bestämmande för det med uppdraget förenade besvär utgå arvode till sådan ledamot av drätselkammaren eller annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom kammaren, styrelsen, nämnden eller beredningen, så ock till revisor, varom i mom. 1 förmäles. Arvodet skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromådens omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig.

Mom. 3. Där eljest i lag eller författning föreskrift meddelas om arvode eller annan ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag, skall vad sålunda finnes särskilt stadgat lända till efterrättelse.

Mom. 4. Sammanlagda beloppet av beslutade ersättningar till innehavare av uppdrag, som i denna paragraf omförmälas, må icke överstiga vad stadens ekonomiska bärkraft utan större olägenhet medgiver.

§ 18.

Mom. 1. Kan ärende, som vid allmän rådstuga handlägges, å den utsatta dagen icke till slut bringas, skall rådstugan fortsättas å annan dag och, därest rådstugan så besluter, kungörelse härom i vederbörlig ordning utfärdas. Beslutes icke kungörelse, har magistraten att, innan sammankomsten upplöses, bestämma och för de närvarande tillkännagiva dagen för rådstugans fortsättande.

Mom. 2. Om vid ärendes behandling å rådstuga begäres uppskov med det sammans avgörande och minst en tredjedel av de närvarande därom förena sig, då skall ärendet uppskjutas till annan dag, som magistraten har att med iakttagande av de i § 15 givna föreskrifter kungöra.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Uppskov må ej ske i fråga om val eller mer än en gång i något ärende, såvida icke uppskovet beslutas av pluraliteten i vanlig ordning.

Mom. 3. För varje fråga, som till behandling förekommer, skall ordföranden, sedan överläggningen är slutad, framställa proposition, så avfattad, att den må kunna med ja eller nej besvaras.

Ordföranden tillkännagiver därefter, huru enligt hans uppfattning beslutet utfallit, och befäster detsamma, där omröstning ej begäres, med klubbslag. Omröstning skall verkställas efter upprop och, därest icke slutet omröstning begäres, ske öppet. Där ej för särskilda fall annorlunda stadgas, bestämmes utgången genom enkel pluralitet av de avgivna rösterna. Falla rösterna lika för olika meningar, är den mening beslut, som ordföranden biträder.

Mom. 4. Till beslut erfordras två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster, då beslutet avser:

a) avhändande av fast egendom eller därifrån härflytande rättighet, eller inköp av sådan egendom, där ej inköpet avser genomförande av fastställd stadsplan eller tomtindelning;

b) beviljande av anslag till nya ändamål eller behov;

c) beviljande av anslag för ändamål eller behov, som icke är nytt men för vilket under det löpande året anslag ej utgår, i stad, där högsta kommunalskatten för 100 kronors inkomst av kapital och arbete överstiger 10 kronor;

d) höjande av visst under det löpande året utgående anslag, då höjningen skulle utgöra:

1:o mer än 25 % i stad, där högsta kommunalskatten överstiger 10 kronor men icke 13 kronor för 100 kronors inkomst av kapital och arbete,

2:o mer än 15 % i stad, där högsta kommunalskatten överstiger 13 kronor men icke 16 kronor för 100 kronors inkomst av kapital och arbete,

3:o mer än 10 % i stad, där högsta kommunalskatten överstiger 16 kronor för 100 kronors inkomst av kapital och arbete;

e) beviljande av anslag, vartill medel skola anskaffas genom upplåning;

f) upptagande eller förnyande av lån eller förlängning av tiden för erhållet låns återbetalande eller ingående av borgen;

g) efterskänkande av oguldna stadsutskylder.

Mom. 5. Med kommunalskatt avses i mom. 4 c) och d) utskylder till staden vare sig de beslutats å allmän rådstuga, av stadsfullmäktige eller å kyrkostämman.

Mom. 6. Efterskänkande av oguldna stadsutskylder må ske allenast, där, efter prövning av varje särskilt fall, verkligt ömmande omständigheter befunnits föreligga.

Mom. 7. Beslut om beviljande av anslag skall tillika innefatta, huruvida anslaget skall utgå av tillgängliga medel eller erforderligt belopp uttaxeras eller upplåning därav ske.

§ 32.

Stadsfullmäktige välja årligen bland sig en ordförande och en vice ordförande.

Underrättelse om dessa val skall genom magistraten till Konungens befallningshavande insändas.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Stadsfullmäktiges ordförande är i denna sin egenskap icke berättigad till ersättning för andra med uppdraget förenade kostnader än för skrivmaterialier, postporton och dylika utgifter, som för stadens räkning vid uppdragets fullgörande påkallas. Stadsfullmäktige må kunna för ett år i sänder besluta, att sådan ersättning skall utgå med visst belopp, vilket icke må överstiga vad skäligt är med hänsyn till beräkneliga utgifter av nyss angiven art.

§ 41.

För varje fråga, som till behandling förekommit, skall ordföranden, sedan överläggningen förklarats slutad, framställa proposition, så avfattad, att den må kunna med ja eller nej besvaras.

Ordföranden tillkännagiver därefter, huru enligt hans uppfattning beslutet utfallit, och beförklarar detsamma, där omröstning ej begäres, med klubbslag. Åskas omröstning, skall den verkställas öppet, utom vid val, då den bör ske med slutna sedlar. Rösterna avlämnas efter upprop; och äger varje stadsfullmäktig en röst.

Till beslut i de uti § 18 mom. 4 angivna fall erfordras två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster.

I övriga frågor bestämmes, där ej för särskilda fall annorlunda stadgas, utgången genom enkel röstpluralitet. Utfalla vid öppen omröstning rösterna lika å bägge sidor, gäller den mening, som ordföranden biträder. Genom lottning bestämmes företrädet emellan dem, som vid val erhålla lika antal röster.

Vad i § 18 mom. 2, 5, 6 och 7 är för allmänna rådstugan stadgat skall äga motsvarande tillämpning i avseende å stadsfullmäktige.

§ 75.

Konungens befallningshavandes godkännande erfordras för att giva gällande kraft åt:

a) beslut, vilka äro ämnade att såsom kommunalstadgar tillämpas, till befrämjande av sedlighet, hälsovård, samt ordning och säkerhet inom stadens område;

b) av staden upprättade allmänna planer för hushållningen med stadens donationsjord;

c) beslut om arvode enligt § 17 mom. 2; samt

d) beslut, som avser påläggande av avgifter, vilka erfordra uttaxering för längre tid än fem år.

Samtliga av staden för ett och samma kalenderår fattade, under mom. c) omförmälda beslut skola samtidigt och senast under det år besluten avse underställas Konungens befallningshavandes prövning, vid äventyr att beslut, så vida icke särskilda omständigheter anses böra föranleda undantag, icke vinner godkännande. Till ledning vid prövningen av dessa beslut skall Konungens befallningshavande beredas tillgång till tablå över stadens utgifter och inkomster det år besluten avse.

Beslut, som skall Konungens befallningshavandes prövning underställas, bör genom magistraten och åtföljt av dess i ämnet avgivna utlåtande insändas.

Beslut, som sålunda Konungens befallningshavandes prövning underställs, skall antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därför uppgivas.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, allmänna rådstugan må, om fog därtill anses förevara, hos Kungl. Maj:t över vägrad fastställelse föra klagan.

Denna lag träder i kraft den 1 september 1923.

3:0.

Förslag

till

Lag

om ändring i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 (nr 33).

Häri genom förordnas, att § 31, § 34 mom. 1 och 2 samt §§ 37 och 38 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 31.

Överståthållarämbetets stadfästelse erfordras för att giva gällande kraft åt stadsfullmäktiges beslut i alla övriga ämnen med undantag av följande, varuti avgörandet ankommer endast på fullmäktige, nämligen:

- a) underdåniga framställningar till Kungl. Maj:t;
- b) beslut i fråga om beviljande av skattebidrag till stadens allmänna gagn eller särskilda dess behov, så vida icke besluten äro av den beskaffenhet, att stadsgandet i nästföregående paragraf mom. e) bör tillämpas, eller eljest avse påläggande av avgifter, vilka erfordra uttaxering för längre tid än fem år, eller röra fråga, varom i § 38 mom. 2 förmäles;
- c) beslut i anledning av de på fullmäktiges prövning beroende revisionsanmärkningar;
- d) överenskommelser och beslut rörande ordningen och arbetssättet hos fullmäktige;
- e) tillämpning av de i § 22 stadgade bötesbestämmelser;
- f) fråga om behörighet att säte och stämma bland fullmäktige intaga;
- g) antagande och entledigande ävensom avlönande av borgarråd;
- h) antagande och entledigande ävensom avlönande av den hos stadsfullmäktige anställda sekreterare och vaktbetjäning; samt
- i) beslut, varigenom stadsfullmäktige ansett en hos dem omedelbart väckt eller ifrån stadskollegiet eller någon av nämnderna hänskjuten fråga böra förfalla eller icke för närvarande kunna till bifall föranleda.

§ 34.

Mom. 1. Stadskollegiet utgöres av

- a) stadsfullmäktiges ordförande och båda vice ordförande,

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

- b) minst tre, högst sex borgarråd samt
 c) ytterligare nio ledamöter.

Mom. 2. Borgarråden, vilka hava de särskilda åligganden, varom nedan i §§ 35 och 37 förmåles, väljas av stadsfullmäktige för en tid av sex år. Skola samtidigt flera borgarråd tillsättas, anställas, såframt omröstning äskas, särskilt val av varje borgarråd. Vid varje val, där omröstning ägt rum, är den vald, som erhållit minst två tredjedelar av de avgivna rösterna. Uppnås vid val av visst borgarråd ej sagda röstetal, skall detta val uppskjutas till en följande dag. Vid den andra omröstning, som då anställs, må endast ifrågakomma de två, som vid första omröstningen erhållit de flesta rösterna, eller, om flera än två erhållit högsta röstetalet eller jämte den, som fått de flesta rösterna, flera än en erhållit näst högsta röstetalet, samtliga dessa; och är den vald, som då erhållit de flesta rösterna. Mellan lika röstetal avgör lotten. Avgår borgarråd före den bestämda tjänstgöringstidens utgång, skall befattningen så snart ske kan återbesättas. För tiden intill dess nytt val skett ävensom vid tjänstledighet för borgarråd äge stadskollegiet utse annan bland sina ledamöter att uppehålla tjänsten. Till borgarråd må allenast utses person med synnerlig insikt och erfarenhet i kommunala förvaltningsfrågor eller eljest i allmänna värv.

De under mom. 1 c) omförmälda ledamöterna jämte ersättare för dem till lika antal välja stadsfullmäktige bland sig *ärligen* å första sammanträdet i april månad. Vid valet skall, där det ej jämlikt mom. 3 sker proportionellt, ordningen mellan ersättarna särskilt bestämmas.

Om skyldighet för de ledamöter av stadskollegiet, som omförmålas i mom. 1 b) och c), att vid varaktigt förfall avgå, samt om ersättares tjänstgöringsskyldighet gälle vad i kollegiets instruktion är stadgat.

§ 37.

Mom. 1. Stadskollegiet utser till ordförande i drätselnämnden och till ordförande i fattigvårdsnämnden de borgarråd, vilkas föredragningskyldighet omfattar de till dessa nämnders arbetsområden hörande ärenden, ävensom bland borgarråden ordförande i de övriga nämnder, beträffande vilka sådant är i kollegiets instruktion föreskrivet, därvid hänsyn toges till den fördelning av föredragningskyldigheten, varom i § 35 förmåles. Tillika utser stadskollegiet bland sina jämlikt § 34 mom. 1 c) valda ledamöter vice ordförande i drätselnämnden, fattigvårdsnämnden samt de övriga nämnder, rörande vilka bestämmelse härom är i kollegiets instruktion lämnad.

Av stadskollegiet utsedda ledamöter i stadens nämnder tjänstgöra under den tid, de tillhöra kollegiet, eller den kortare tid, kollegiet vid valet bestämmer. Bliva platser, varom här är fråga, lediga, skola de av stadskollegiet omedelbart återbesättas. Den, som jämlikt § 34 av stadskollegiet utsetts i borgarråds ställe, uppehålle jämväl den befattning, denne innehar såsom ordförande i nämnd.

De ledamöter i nämnder, vilka ej jämlikt första stycket utses av stadskollegiet, ävensom suppleanter till fastställt antal väljas av stadsfullmäktige, där ej i nämndernas instruktioner eller eljest beträffande vissa ledamöter eller suppleanter är annorlunda stadgat. Till ledamöter och till suppleanter kunna stadsfullmäktige välja såväl ledamöter av stadsfullmäktige som ock andra stadens in-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

byggare, som äro till fullmäktige valbara. Dessa ledamöters och suppleanters tjänstgöringstid är två år, räknat från och med den 1 januari. Vid lagtima sammanträdet i december månad återbesättas de platser, som vid då löpande tjänstgöringsårs slut bliva lediga genom avgång lediga.

Avgående ledamot eller suppleant i nämnd kan omväljas.

Om sättet för stadsfullmäktiges val av ledamöter och suppleanter i drättnämnden, gälla vad i § 34 mom. 3 är om val av vissa ledamöter i stadskollegiet stadgat.

Mom. 2. Kvinna, som blivit utsedd till ledamot eller ersättare i stadskollegiet eller till ledamot eller suppleant i nämnd, är berättigad att när som helst avgå sig uppdraget.

§ 38.

Mom. 1. Stadsfullmäktige äga rätt besluta, att ledamot av stadskollegiet eller av annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning, så ock revisor, varom i § 26 sägs, skola för deltagande i sammanträde eller förrättning i stadens angelägenhet inom staden åtnjuta gottgörelse av stadens medel i form av dagtraktamente med högst fem kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag. Stadsfullmäktige må ock kunna besluta, att, där kommunikationsförhållandena anses sådant påkalla och väglängden mellan vederbörandes hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än fem kilometer, reseersättning skall utgå. Denna ersättning må icke överstiga belopp, beräknat efter lägsta skjuts- och åkdonslega, där icke järnväg är att tillgå eller fartygslägenhet begagnas, samt avgiften i tredje klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en salongsplats på fartyg, där resan såmedelst sker.

Ersättning för resa, som enligt uppdrag i stadens angelägenhet företages utom staden av person, varom i första stycket sägs, må, om stadsfullmäktige så besluta, utgå efter annan grund, än nu är sagt.

Mom. 2. Jämte gottgörelse, som enligt mom. 1 beslutas, må efter stadsfullmäktiges bestämmande till sådan ledamot av kommunal styrelse, nämnd eller beredning, som efter särskilt uppdrag utför arbete av väsentligt större omfattning än

§ 38.

Mom. 1. Stadsfullmäktige äga rätt besluta, att ledamot av stadskollegiet eller av annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning, så ock revisor, varom i § 26 sägs, skola för deltagande i sammanträde eller förrättning i stadens angelägenhet inom staden åtnjuta gottgörelse av stadens medel i form av dagtraktamente med högst fem kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag. Stadsfullmäktige må ock kunna besluta, att, där kommunikationsförhållandena anses sådant påkalla och väglängden mellan vederbörandes hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än fem kilometer, reseersättning skall utgå. Denna ersättning må icke överstiga hälften av belopp, beräknat efter lägsta skjuts- och åkdonslega, där icke järnväg är att tillgå eller fartygslägenhet begagnas, **ej heller överstiga avgiften** i tredje klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en salongsplats på fartyg, där resan såmedelst sker.

Ersättning för resa, som enligt uppdrag i stadens angelägenhet företages utom staden av person, som i första stycket sägs, må, om stadsfullmäktige så besluta, utgå efter annan grund, än nu är sagt.

Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

övriga ledamöter, så ock till revisor, varom i § 26 sägs, utgå arvode för det med uppdraget förenade besvär. Arvodet skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålens omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig.

Mom. 3. Där eljest i lag eller författning föreskrift meddelas om ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag, skall vad sålunda finnes särskilt stadgat lända till efterrättelse.

Denna lag träder i kraft den 1 september 1923. Val enligt denna lag av de i § 34 mom. 1 c) omnämnda ledamöterna jämte ersättare för dem skall förrättas första gången å stadgad tid år 1924, i följd varav de, som på grund av tidigare val då äro ledamöter av stadskollegiet eller ersättare för dem, vid nämnda tidpunkt skola frånträda dessa uppdrag.

4:o.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av §§ 33 och 40 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 (n:r 15).

Häri genom förordnas, att §§ 33 och 40 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 33.

Kyrkoråd och skolråd utse för varje år inom eller utom sig en kassaförvaltare.

En var ledamot av kyrkorådet eller skolrådet ansvarar gemensamt med de övriga för de medel, detsamma under sin förvaltning haft, ävensom för de säkerhetshandlingar, mot vilkas antaglighet han icke till protokollet gjort anmärkning. Denna ansvarighet fortfar, till dess förvaltningen blivit antingen av kyrkostämman eller, om klander anställs, av vederbörlig domstol godkänd, eller ock till dess natt och år efter räkenskapernas avlämnande förflutit, utan att klander i laga ordning blivit anställt.

Vad om landskommuns eller stads rätt att besluta om ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag är stadgat skall i tillämpliga delar gälla jämväl i fråga om kyrkostämmas befogenhet att besluta om dagtraktamente och reseersättning åt utsedd ledamot av kyrkoråd och skolråd eller annan för handhavande av församlingens angelägenheter tillsatt styrelse, nämnd eller beredning eller åt revisor, varom i § 39 sägs, samt om arvode åt sådan revisor eller åt ledamot, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkstäl-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

lande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom rådet, styrelsen, nämnden eller beredningen.

§ 40.

Mom. 1. För att vinna bindande kraft skola kyrkostämmas beslut underställas Kungl. Maj:ts nådiga prövning och fastställelse, då besluten angå:

a) försäljning, pantförskrivning eller utbyte av någon sådan kyrkoförsamlingen tillhörig fastighet, som, utan att till kyrkoegendom kunna räknas, för något församlingens gemensamma nytta avseende ändamål densamma genom gåva eller testamente tillfallit, ävensom överenskommelse, vilken medför förändring i de rättigheter, kyrkoförsamlingen till sådan fastighet äger;

b) upptagande av lån; dock att underställning icke erfordras i fråga om beslut att upptaga lån, där genom sådant beslut sammanlagda beloppet av församlingens utan underställning skedda upplåning icke överstiger hälften av den summa, som för det sistförflutna kalenderåret beslutits skola i församlingen anskaffas genom uttaxering; samt

c) påläggande av avgifter, vilka erfordra uttaxering för längre tid än fem år.

Beslut, som bör Kungl. Maj:ts prövning underställas, skall insändas till Konungens befallningshavande i länet, vilken det åligger att handlingarna, jämte eget utlåtande, till Kungl. Maj:t överlämna.

Mom. 2. Konungens befallningshavandes godkännande erfordras för att giva gällande kraft åt beslut rörande arvode, varom i § 33 förmäles.

Samtliga av kyrkostämman för ett och samma kalenderår fattade beslut av beskaffenhet, som nyss sagts, skola samtidigt och senast under det år besluten avse underställas Konungens befallningshavandes prövning, vid äventyr att beslut, så vida icke särskilda omständigheter anses böra föranleda undantag, icke vinner godkännande. Till ledning vid prövningen av dessa beslut skall Konungens befallningshavande beredas tillgång till tablå över församlingens utgifter och inkomster det år besluten avse.

Beslut, som sälunda Konungens befallningshavandes prövning underställes, skall antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därför uppgivas.

Församlingen må, om den därtill tror sig äga fog, hos Kungl. Maj:t över vägrad fastställelse föra klagan.

Denna lag träder i kraft den 1 september 1923.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

5:o.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av §§ 35 och 42 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 (n:r 58).

Härigenom förordnas, att §§ 35 och 42 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 35.

En var ledamot av kyrkorådet eller skolrådet ansvarar gemensamt med de övriga för de medel, detsamma under sin förvaltning haft, ävensom för de säkerhetshandlingar, mot vilkas antaglighet han icke till protokollet gjort anmärkning. Denna ansvarighet fortfar, till dess förvaltningen blivit antingen av kyrkostämman eller, om klander anställs, av vederbörlig domstol godkänd, eller ock till dess natt och år efter räkenskapernas avlämnande förflutit, utan att klander i laga ordning blivit anställt.

Vad om stadsfullmäktiges rätt att besluta om ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag är stadgat skall i tillämpliga delar gälla jämväl i fråga om kyrkostämmas befogenhet att besluta om dagtraktamente och reseersättning åt utsedd ledamot av kyrkoråd och skolråd eller annan av kyrkostämman tillsatt styrelse, nämnd eller beredning eller åt revisor, varom i § 41 sägs, samt om arvode åt sådan revisor eller åt ledamot, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom rådet, styrelsen, nämnden eller beredningen.

§ 42.

Mom. 1. För att vinna bindande kraft skola kyrkostämmas beslut underställas Kungl. Maj:ts nådiga prövning och fastställelse, då besluten angå:

a) försäljning, pantförskrivning eller utbyte av någon sådan fastighet, som, utan att till kyrkoegendom kunna räknas, för något församlingens gemensamma nytta avseende ändamål densamma genom gåva eller testamente tillfallit, ävensom överenskommelse, vilken medför förändring i de rättigheter, kyrkoförsamlingen till sådan fastighet äger;

b) upptagande av lån; dock att underställning icke erfordras i fråga om beslut att upptaga lån, där genom sådant beslut sammanlagda beloppet av församlingens utan underställning skedda upplåning icke överstiger hälften av den summa, som för det sistförflutna kalenderåret beslutits skola i församlingen anskaffas genom uttaxering; samt

c) påläggande av avgifter, vilka erfordra uttaxering för längre tid än fem år.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Beslut, som bör Kungl. Maj:ts prövning underställas, skall insändas till överståthållarämbetet, som det åligger att handlingarna, jämte eget utlåtande, till Kungl. Maj:t överlämna.

Mom. 2. Överståthållarämbetets stadfästelse erfordras för att gällande kraft åt kyrkostämmas beslut rörande arvode, varom i § 35 förmäles.

Beslut, som sålunda överståthållarämbetets prövning underställes, skall antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därför uppgivas.

Församlingen må, om den därtill tror sig äga fog, hos Kungl. Maj:t över vägrad fastställelse föra klagan.

Denna lag träder i kraft den 1 september 1923.

6:o.

Förslag

till

Lag

om ändring i vissa delar av förordningen om landsting den 21 mars 1862 (n:r 16).

Härigenom förordnas, att §§ 24, 29—31 och 56 i förordningen om landsting den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 24.

Landstingsman, som ej bor å den ort, där landstinget hålles, åtnjuter under landstingets möte samt under resan fram och åter av landstingets medel dagtraktamente med tolv kronor ävensom reseersättning, beräknad efter lägsta skjuts- och åkdonslega, där icke järnväg är att tillgå eller fartygslägenhet begagnas, samt avgiften i andra klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en hyttplats eller, när hyttplats ej förekommer, en salongsplats på fartyg, där resan såmedelst sker.

Landstingsman, som bor å den ort, där landstinget hålles, åtnjuter under landstingets möte av landstingets medel dagtraktamente med nio kronor.

§ 29.

Sekreteraren åligger, att föra protokollet vid landstingets sammanträden, uppsätta och expediera besluten, föra brevväxlingen, vårda landstingets arkiv och tillhandahålla landstingsmännen där förvarade handlingar.

Kamreraren åligger att föra landstingets räkenskaper i den form och utsträckning, som honom av landstinget föreskrives; att under laga ansvar omhändervärd de landstingskassans medel, som kunna vara honom anförtrödda, och att för sin förvaltning ställa den säkerhet, som landstinget kan finna skäl att av honom fordra.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

§ 30.

Landstinget må å lagtima möte för tiden intill nästa lagtima sammankomst utse ett förvaltningsutskott, som skall hava att med förvaltningen av landstingskassan taga den befattning samt att i övrigt handhava de åligganden, landstinget i särskild instruktion föreskriver.

Val av ledamöter och suppleanter i nämnda utskott sker, där två eller flera personer skola utses, proportionellt på sätt därom är särskilt stadgat, därest sådant äskas av minst så många väljande, som motsvara det tal, vilket erhålles, om samtliga väljandes antal delas med det antal personer valet avser, ökat med 1.

Utskottet utser inom sig ordförande och vice ordförande.

§ 31.

1. Landstinget äger rätt besluta, att ledamot av förvaltningsutskottet samt utsedd ledamot av annan landstingets styrelse eller nämnd eller av styrelse för landstingets inrättning eller av särskild beredning mellan landstingets möten, ävensom revisor för granskning av landstingets eller sådan inrättnings förvaltning skall för deltagande i sammanträde eller förrättning i landstingets angelägenhet inom landstingsområdet åtnjuta gottgörelse av landstingets medel i form av dagtraktamente och reseersättning. Ej må dagtraktamente eller reseersättning sättas till högre belopp än som i motsvarande fall skulle till landstingsman utgå enligt de i § 24 angivna grunder.

Ersättning för resa, som enligt uppdrag företages i landstingets angelägenhet utom landstingsområdet av person, varom i första stycket sägs, må, om landstinget så beslutar, utgå efter annan grund än nu är sagt.

Ersättning för resa, som enligt uppdrag i landstingets angelägenhet företages utom landstingsområdet av person, som i första stycket sägs, må, om landstinget så beslutar, utgå efter annan grund än nu är sagt.

2. Jämte gottgörelse, som enligt mom. 1 beslutas, samt ersättning för kostnader för skrivmaterialier, postporton och annan dylik utgift, som för uppdragets fullgörande kräves, må efter landstingets bestämmande för det med uppdraget förenade besvär utgå arvode till sådan ledamot av förvaltningsutskottet eller av annan i mom. 1 omnämnd styrelse, nämnd eller beredning, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom utskottet, styrelsen, nämnden eller beredningen, så ock till revisor, varom i mom. 1 sägs. Arvodet skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålens omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig.

3. Där eljest i lag eller författning föreskrift meddelas om arvode eller annan ersättning åt innehavare av landstingets uppdrag, skall vad sålunda finnes särskil stadgat lända till efter rättelse.

§ 56.

Landstinget skall varje år utse tre inom länet boende revisorer och ett lika antal suppleanter, för granskning av det löpande årets räkenskaper och den

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

från landstingets beslut härflytande förvaltning. Revisionen bör vara så tidigt fulländad, att berättelsen därom må kunna inom den 1 därpåföljande maj vara genom tryck offentliggjord och länets kommuner tillställd.

Denna lag träder i kraft den 1 september 1923.

B) att motionen II: 255 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda, samt

C) att ej heller motionen II: 283 måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 15 maj 1923.

På konstitutionsutskottets vägnar:

ARTHUR ENGBERG.

Närvarande: Herrar Engberg, Hellberg*, G. A. Strömberg, G. W. Hansson, Lyberg, Larsén, N. J. M. Svensson, P. J. Gustafsson, Nils Anton Nilsson, Vrang*, P. E. A. Jonsson, Sävström, Magnusson i Tumhult, Jansson i Edsbäcken, Vennerström, Nilsson i Antnäs, K. A. Westman*, Bäckström, Gustafson i Kasenberg* och Karlsson i Vadstena.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

I. av herrar Engberg, Lyberg och Karlsson i Vadstena, som anförde:

Under A 1:o.

Vid § 19.

Under det att enligt Kungl. Maj:ts förslag *primärkommunen* skulle äga möjlighet att åt innehavare av vissa förtroendeuppdrag besluta ersättning för *skjutskostnad* med ett belopp, svarande mot lägsta skjuts- och åkdonslega, föreslår utskottet, att maximum för sådan ersättning skall utgöra blott hälften av samma belopp. Härvid avgörande skäl hava enligt utskottets motivering varit, att ett högre maximum skulle för de

vidsträckta kommunerna kunna leda till betänkliga ekonomiska konsekvenser, och att de verkliga resekostnaderna i de fall, då reseersättning skulle kunna utgå, merendels torde genom användande av cykel, bilomnibus eller egen hästskjuts, nedbringas under lägsta skjuts- och åkdonslega.

Enligt utskottets förslag skulle sålunda kommun vara alldeles förhindrad att, om också kommunens ekonomi utan svårighet medgäve det, besluta full ersättning för kostnader, motsvarande lägsta skjuts- och åkdonslega. Då kostnader i denna omfattning dock ofta icke kunna undgås, står förslaget icke i överensstämmelse med uppfattningen, att en kommun bör vara befogad att ersätta direkta reseutgifter, som för ett uppdrags fullgörande äro alldeles oundgängliga, och skulle, därest det lagfästes, just i vidsträckta landskommuner nödvändiggöra ett hårt betungande av den enskilda uppdragsinnehavaren och vålla svårigheter att erhålla en lämplig sammansättning av styrelser och nämnder. Det avviker också från vad statsmakterna enligt hittills i dylika fall lagstadgade bestämmelser om reseersättning funnit riktigt, i vilket hänseende må erinras, att det i den kungl. propositionen föreslagna maximum för närvarande gäller i fråga om ersättning åt ledamöter av taxeringsnämnd, pensionsnämnd och hästuttagningsnämnd.

Vid sådant förhållande och då dessa bestämmelser hittills av kommunerna tillämpats med försiktighet, vadan någon ändring i dem icke torde böra ifrågakomma, samt det är all anledning antaga, att kommunerna skola förfara med samma försiktighet, om enahanda bestämmelser införas beträffande även andra nämnder, såsom kommunalnämnd och fattigvårdsstyrelse, och att de icke skola underlåta att, därest t. ex. bilomnibus på en ort finnes att tillgå, bestämma den lägre reseersättning, som med hänsyn härtill finnes tillräcklig, synes den av utskottet i denna del förordade inskränknigen i kommunens befogenhet icke vara motiverad.

Vi hava för den skull velat hemställa,

att riksdagen måtte för sin del besluta, att 19 § skall erhålla den av utskottet föreslagna lydelsen med utslutande av orden »hälften av».

Under A 2:o.

Vid § 17.

Under hänvisning till vad vi anfört under A 1:o hemställa vi,

att riksdagen måtte besluta, att § 17 skall erhålla den av Kungl. Maj:t föreslagna lydelsen.

Under A 3:o.

Vid § 38.

Under hänvisning till vad vi anfört under A 1:o hemställa vi,

att riksdagen måtte för sin del besluta, att § 38 skall erhålla den av utskottet föreslagna lydelsen med uteslutande av orden »hälften av».

Under A 6:o samt B och C.

Vid § 31.

Vad angår *rätten för landsting att besluta dagtraktamentsersättning* åt ledamöter av styrelser och nämnder m. m. skulle Kungl. Maj:ts förslag medföra, att landstingen måste bestämma betydligt lägre sådana än de av flertalet hittills tillämpade, vilka oftast utgå enligt bestämmelserna i tredje eller fjärde klasserna i resereglementet. Vidare är att märka, att i de fall, då dagtraktamente enligt lag eller författning för närvarande utgår för länskommunala uppdrag, ersättningen beräknas efter tredje klassen i nämnda reglemente. Då några ekonomiska vådor för landstingens vidkommande icke kunna tänkas förknippade med en motsvarande maximibestämmelse i fråga om länskommunala uppdrag i allmänhet, torde anledning icke finnas att giva landstingens beslutande rätt i detta hänseende snävare gränser, än som överensstämmer med hittillsvarande författningsbestämmelser och landstingspraxis. I enlighet med vad kommunalförfattningssakkunniga på dessa grunder enhälligt förordat, hava vi för den skull i anslutning till motion II: 283 velat föreslå,

att riksdagen för sin del måtte besluta, att § 31 skall erhålla följande lydelse:

1. *Landstinget äger rätt besluta, att ledamot av förvaltningsutskottet samt utsedd ledamot av annan landstingets styrelse eller nämnd eller av styrelse för landstingets inrättning eller av särskild beredning mellan landstingets möten, ävensom revisor för granskning av landstingets eller sådan inrättnings förvaltning skall för deltagande i sammanträde eller förrättning i landstingets angelägenhet inom landstingsområdet åtnjuta gottgörelse av landstingets medel i form av traktamente*

och reseersättning. Traktamente för sammanträdes- eller förrättningsdag och för resdag får utgå högst med det belopp, varmed traktamente åtnjutes enligt tredje klassen i resereglementet. Annan ersättning för resan fram och åter mellan vederbörandes hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället får icke överstiga belopp, beräknat efter lägsta skjuts- och åkdonslega, där icke järnväg är att tillgå eller fartygslägenhet begagnas, samt avgiften i andra klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en hyttplats eller, där hyttplats ej förekommer, en salongsplats på fartyg, där resan såmedelst sker.

Ersättning — — — (lika med utskottets förslag)
— — lända till efterrättelse.

I händelse av bifall till vad vi sålunda under A 6:o) föreslagit, yrka vi under B och C,

att motionen II: 283 måtte anses därmed besvarad och motionen II: 255 icke till någon riksdagens åtgärd föranleda.

II. av herrar N. J. M. Svensson, P. J. Gustafsson, Nils Anton Nilsson, Vrang, Magnusson i Tumhult, Jansson i Edsbäcken, K. A. Westman och Gustafson i Kasenberg, som vid punkten A) i utskottets hemställan anført:

Vi hysa visserligen stora betänkligheter i avseende å frågan om beredande av ersättning för kommunala förtroendeuppdrag. Men då av den utredning, som i ärendet förebragts, ävensom av de yttranden, som med anledning av sakkunniges betänkande avgivits av myndigheter och kommunala korporationer, synes framgå, att det på många håll anses föreligga ett behov på detta område, som en lagstiftning borde möjliggöra att fylla, hava vi ej mot utskottet funnit oss böra avstyrka lagstiftning i ärendet. Vi hava härvid även beaktat, att utövande av de kommunala förtroendeuppdragen i vissa fall förenats med så avsevärda kostnader och uppoffringar av tid och arbete, att det mångenstädes ansetts nödigt att, ehuru lagbestämmelser därom saknats, bevilja vissa ersättningar för uppdragens fullgörande.

Vi äro dock i väsentliga delar av annan uppfattning än utskottet och anföra till utveckling av vår mening följande.

Såsom på sin tid av riksdagen framhölls i dess av utskottet åberopade skrivelse till Kungl. Maj:t 1918, är det av nöden att endast med den allra största varsamhet framgå på den väg, som den nu föreliggande kungl. propositionen anvisar. På sätt av riksdagen 1918 framhölls, är det i varje fall synnerligen angeläget att fasthålla, att såsom regel skall bibehållas gällande rättsgrundsats, att kommunala förtroendeuppdrag skola vara oavlönade, och att möjlighet till ersättning blott bör beredas för vissa undantagsfall, så kännetecknade att de icke draga med sig ett övergivande av den allmänna principen. För en sådan ståndpunkt talar för det första hänsynen till att kommunernas ekonomi ej allt för hårt belastas för nu ifrågasatt ändamål. Vidare måste beaktas, att det för vår kommunalförvaltning vore ytterst betänkligt, om de kommunala uppdragens karaktär genom beredande av alltför vidsträckt möjlighet till ersättning för deras utövning komme att genomgå en avsevärd och till sina konsekvenser svåröverskådlig förändring.

Vi hava sålunda gått till bedömande av den kungl. propositionen från den principiella utgångspunkten, att regeln om oavlönad tjänst, så långt möjligt är, bör noga upprätthållas och endast övergivas, i den mån allvarliga svårigheter visat sig föreligga för dennas fortsatta tillämpning. Ur dessa synpunkter är förslaget enligt vår mening ägnat att väcka allvarliga betänkligheter. Härvid vilja vi särskilt framhålla, att, om än hänsyn så till vida tagits till kommunernas ekonomi, att det ej ifrågasatts att ålägga dem skyldigheter i nu berörda hänseende, redan den omständigheten, att lagstiftningen öppnar *möjlighet* till beredande av ersättning, i praktiken ofta nog kan komma att verka som ett faktiskt, om än ej rättsligt, tvång på de beslutande kommunala myndigheterna. Det är därför vi endast i vissa delar kunnat biträda de förslag, som utskottet i anslutning till den kungl. propositionen framlagt.

Vi anse oss således ej böra framställa invändningar mot förslagen, i vad de avse ersättning åt landstingens ledamöter och av dem utsedda delegationer. Förslaget synes i denna del allenast innebära en fortsatt tillämpning av på detta område redan gällande principer.

I avseende å ersättning för uppdrag inom primärkommunerna har utskottet i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag tillstyrkt, att sådan ersättning skall kunna utgå i tre olika former, nämligen dels *reseersättningar* åt ledamöter av vissa nämnder och styrelser m. fl. ävensom åt kommunalfullmäktige, dels för ett år i sänder bestämda *arvoden* åt vissa ledamöter i kommunala styrelser m. fl., dels *dagtraktamenten* åt ledamöter i nämnder och styrelser m. fl.

Vad först angår de ifrågasatta *reseersättningarna* hava vi givetvis

hyst betänkligheter mot tillerkännande av sådana. Dessa betänkligheter kunna emellertid till ej oväsentlig del undanröjas genom den begränsning av dessa ersättningsars belopp, som av utskottet föreslagits och av oss än ytterligare utformats. Till vinnande av ytterligare trygghet mot missbruk av det ifrågasatta stadgandet bör enligt vår mening stadgas, att beslut om sådana ersättningar endast skola kunna fattas med kvalificerad majoritet. De invändningar, som Kungl. Maj:t i anslutning till de sakkunnige gjort mot den kvalificerade majoritetens användning, äga med avseende å reseersättningarna ingen bärkraft. Kringgårdade av en sådan garanti synas oss reseersättningarna kunna tillstyrkas. — Dock hemställa vi att de bestämmelser, som i denna del föreslagits för städernas vidkommande, måtte såsom fullkomligt överflödiga få utgå.

Vi anse oss ej heller böra motsätta oss, att kommunerna erhålla möjlighet att till innehavare av vissa sådana kommunala förtroendeuppdrag, med vilka en mera omfattande arbetsbörda är förenad bevilja fasta *arvoden*. Men även i detta hänseende vidhålla vi kravet på två tredjedelars majoritet vid besluts fattande. Mot den kvalificerade majoritetens användning vid sådana beslut har av de sakkunnige gjorts den invändningen, att en dylik bestämmelse skulle gynna uppkomsten av ett för den kommunala självstyrelsen äventyrligt tjänstemannavälde. Vi kunna ej annat än beteckna detta antagande såsom i hög grad konstruerat. För det första lär det med fog kunna sättas i fråga, huruvida verkligen den omständigheten, att för utförande av vissa förut av kommunens medlemmar fullgjorda bestyr en särskild tjänsteman anställs, behöver medföra eller ens vanligen medföra en inskränkning i de kommunala förtroendemannens inflytande. Vi kunna således ej inse, att anställandet av kommunala tjänstemän, där sådant befinnes lämpligt, kan anses innebära en fara för den kommunala självstyrelsen. För det andra vilja vi göra gällande, att den i sakkunniges resonemang förutsatta situationen — nämligen att kommunen, ställd i valet mellan de två utvägarna, väljer tillsättandet av en tjänsteman därför att detta beslut lättare kan genomföras än beviljandet av arvoden åt kommunala förtroendemen — knappast skulle komma att i praktiken inträda. Detta så mycket hellre som det väl får antagas, att även för ett beslut om anslag för en ny tjänsteman kvalificerad majoritet erfordras på grund av de i kommunallagarna intagna bestämmelserna om anslag till nya ändamål och behov. Det saknas sålunda enligt vår mening varje fog för antagandet, att en bestämmelse om kvalificerad majoritet på denna punkt skulle främja ett skadligt tjänstemannavälde.

Om vi sålunda kunna ehuru med tvekan tillstyrka, att i lagstift-

ningen införas bestämmelser angående reseersättningar och arvoden, så är det oss däremot omöjligt att för närvarande biträda förslaget, i vad det avser möjlighet att bevilja *dagtraktamenten* till ledamöter i kommunala nämnder och styrelser i allmänhet. Vi vilja ej förneka möjligheten, att de av oss tillstyrkta stadgandena i vissa fall icke skulle visa sig ägnade att till fullo undanröjda de svårigheter, varom här är fråga. Men detta förhållande kan icke motväga våra betänkligheter. Ty å ena sidan kan det här icke på långt när i samma grad som beträffande arvoden och reseersättningar antagas föreligga ett verkligt behov. Endast undantagsvis torde nämligen deltagandet i kommunala nämnders och styrelser sammanträden i och för sig kräva direkta ekonomiska upppoffringar. Å andra sidan äro dock de föreslagna stadgandena angående dagtraktamenten av långt mer ingripande och betydelsefull art än förslagets stadganden i övrigt. De hava gjorts tillämpliga snart sagt överallt inom den kommunala förvaltningen, och det är all anledning att räkna med att, om de upphöjdes till lag, de skulle få de mest vittgående konsekvenser. Det är sålunda framför allt på denna punkt, som det är angeläget att gå till väga med den allra största försiktighet, därest den gällande principen om oavlönad tjänst skall frångås, och att taga ett sådant steg endast i den mån ett klart ådagalagt ofrånkomligt behov visat sig. Därvid för-tjänar särskilt hållas för ögonen, att ett misstag, som på denna punkt begås av lagstiftningen, framdeles icke torde kunna göras ogjort.

Mot de sakkunniges förslag i nu förevarande hänseende hava reservationer i avstyrkande riktning avgivits av två av de sakkunnige, herrar Rooth och Persson. Såsom i propositionen i korthet omförmäles, har förslaget i denna del även gjorts till föremål för allvarliga invändningar från Svenska stadsförbundet, som ansett att dagtraktamente endast borde kunna tillerkännas kommunernas viktigaste och mest arbetstyngda styrelser och nämnder. Vilken ståndpunkt myndigheter och kommunala korporationer intagit till ifrågavarande viktiga spørsmål, har tyvärr endast mycket knapphändigt antytts i den kungl. propositionen och vi hava ej varit i tillfälle att härutinnan verkställa en mera ingående undersökning. Dock har det vid granskning av avgivna yttranden ådragit sig vår uppmärksamhet, att endast åtta länsstyrelser, nämligen länsstyrelserna i Stockholms, Malmöhus, Hallands, Skaraborgs, Kopparbergs, Gävleborgs, Västerbottens och Norrbottens län lämnat förslaget i denna del utan anmärkning, därvid dock länsstyrelsen i Hallands län uttalat sig för införande av kvalificerad majoritet. Övriga länsstyrelser hava så gott som enhälligt avstyrkt förslaget i denna del. Redan av dessa uttalanden, vilka ju grunda sig på yttranden från kommunala korpora-

tioners sida, föranledas vi att uttala att behovet och lämpligheten av införandet av nu ifrågavarande stadganden vid sidan av stadgandena om arvoden och reseersättningar ingalunda blivit på ett övertygande sätt ådagalagda. Den starka opinion, som kommit till synes mot förslagens bestämmelser i denna del, utgör för oss fastmera en ytterligare anledning att härutinnan motsätta oss detsamma. Det är enligt vår uppfattning all anledning att, innan man i detta hänseende följer de av Kungl. Maj:ts angivna riktlinjerna, avvakta verkningarna av de föreslagna stadgandena i avseende å reseersättningar och arvoden, så att det må kunna visa sig, huruvida icke dessa stadganden ensamma äro ägnade att på ett tillfredsställande sätt tillgodose de behov, som gjort sig gällande.

I likhet med det stora flertalet länsstyrelser och åtskilliga kommunala korporationer föreslå vi sålunda att bestämmelserna om dagtraktamenten måtte ur förslaget utgå.

På grund av vad sålunda anförts hemställa vi,

att riksdagen med förklarande, att Kungl. Maj:ts i förevarande proposition framlagda lagförslag icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas måtte för sin del antaga följande förslag till lagar, nämligen

(Utskottets förslag.)

(Reservanternas förslag.)

I:o.

Förslag

till

Lag

om ändring i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 (nr 13).

Härigenom förordnas, att §§ 19 och 20, § 21 mom. 1, §§ 23, 24 och 34, § 36 mom. 1 samt §§ 51 och 74 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 19.

Mom. 1. Kommunen äger rätt besluta, att ledamot av kommunalnämnden och utsedd ledamot av annan kommunalstyrelse, nämnd eller beredning, ävensom revisor, varom i § 72 sägs, skola för deltagande i sammanträde eller förrättning i kommunens angelägenhet inom kommunen

Härigenom förordnas, att §§ 19 och 20, § 21 mom. 1 och 2, §§ 23, 24 och 34, § 36 mom. 1 och 4 samt §§ 51 och 74 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 19.

Mom. 1. Kommunen äger rätt besluta, att ledamot av kommunalnämnden och utsedd ledamot av annan kommunalstyrelse, nämnd eller beredning, ävensom revisor, varom i § 72 sägs, skola, där kommunikationsförhållandena anses sådant påkalla och väglängden mellan ledamotens

(Utskottets förslag.)

(Reservanternas försä

åtnjuta gottgörelse av kommunens medel i form av dagtraktamente med högst fem kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag. Kommunen må ock kunna besluta, att, där kommunikationsförhållandena anses sådant påkalla och väglängden mellan ledamotens eller revisorns hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än fem kilometer, reseersättning skall till ledamoten eller revisorn utgå. Denna ersättning må icke överstiga hälften av belopp, beräknat efter lägsta skjuts- och åkdonslega, där icke järnväg är att tillgå eller fartygs-lägenhet begagnas, ej heller överstiga avgiften i tredje klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en salongs-plats på fartyg, där resan såmedelst sker.

Ersättning för resa, som enligt uppdrag i kommunens angelägenhet företages utom kommunen av person, som i första stycket sägs, må, om kommunen så beslutar, utgå efter annan grund än nu är sagt.

Mom. 2. Jämte gottgörelse, som enligt mom. 1 beslutas, samt ersättning för kostnader för skrivmaterialier, postporton och annan dylik utgift, som för uppdragets fullgörande kräves, må efter kommunens bestämmande för det med uppdraget förenade besvär utgå arvode till sådan ledamot av kommunal styrelse, nämnd eller beredning, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom styrelsen, nämnden eller beredningen, så ock till revisor, varom i mom. 1 förmåles. Arvodet skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålens omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig.

eller revisorns hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än fem kilometer, för deltagande i sammanträde eller förrättning i kommunens angelägenhet inom kommunen åtnjuta reseersättning av kommunens medel för den del av väglängden, som överskjuter fem kilometer. Denna ersättning må icke överstiga hälften av belopp, beräknat efter lägsta skjuts- och åkdonslega, där icke järnväg är att tillgå eller fartygs-lägenhet begagnas, ej heller överstiga avgiften i tredje klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en salongs-plats på fartyg, där resan såmedelst sker.

Ersättning för resa, som enligt uppdrag i kommunens angelägenhet företages utom kommunen av person, som i första stycket sägs, må, om kommunen så beslutar, utgå efter annan grund än nu är sagt.

Mom. 2. Jämte reseersättning, som enligt mom. 1 beslutas, samt ersättning för kostnader för skrivmaterialier, postporton och annan dylik utgift, som för uppdragets fullgörande kräves, må efter kommunens bestämmande för det med uppdraget förenade besvär utgå arvode till sådan ledamot av kommunal styrelse, nämnd eller beredning, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom styrelsen, nämnden eller beredningen, så ock till revisor, varom i mom. 1 förmåles. Arvodet skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålens omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig.

(Utskottets förslag.)

(Reservanternas förslag.)

Mom. 3.

= utskottets förslag.

Mom. 4.

= utskottets förslag.

§ 20.

= utskottets förslag.

§ 21.

Mom. 1.

= utskottets förslag.

Mom. 2. Till beslut erfordras två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster, då beslutet avser:

a) avhändande av fast egendom eller därifrån härflytande rättighet, eller inköp av sådan egendom, där ej inköpet avser genomförande av fastställd stadsplan eller tomtindelning;

b) beviljande av anslag till nya ändamål eller behov;

c) beviljande av anslag för ändamål eller behov, som icke är nytt men för vilket under det löpande året anslag ej utgår, i kommun, där högsta kommunalskatten för 100 kronors inkomst av kapital och arbete överstiger 9 kronor;

d) höjande av visst, under det löpande året utgående anslag, då höjningen skulle utgöra:

1:o) mer än 25 % i kommun där högsta kommunalskatten överstiger 9 kronor men icke 12 kronor för 100 kronors inkomst av kapital och arbete;

2:o) mer än 15 % i kommun, där högsta kommunalskatten överstiger 12 kronor men icke 15 kronor för 100 kronors inkomst av kapital och arbete;

3:o) mer än 10 % i kommun, där högsta kommunalskatten överstiger 15 kronor för 100 kronors inkomst av kapital och arbete;

e) beviljande av anslag, vartill medel skola anskaffas genom upplåning;

f) upptagande eller förnyande av lån eller förlängning av tiden för erhållet låns återbetalande eller ingående av borgen;

g) efterskänkande av ogulda kommunalutskylder;

h) fråga, som i § 19 anges.

(Utskottets förslag.)

(Reservanternas förslag.)

§ 23.

= utskottets förslag.

§ 24.

= utskottets förslag.

§ 34.

= utskottets förslag.

§ 36.

= utskottets förslag.

Mom. 1.

Mom. 4. Kommunalfullmäktiges förhandlingar skola vara offentliga; dock kunna fullmäktige för någon särskild fråga besluta, att överläggningen skall inom lykta dörrar hållas.

Vid omröstning äger varje kommunalfullmäktig en röst. Äskas omröstning, skall den verkställas öppet, utom vid val, då den, där någon det fordrar, bör ske med slutna sedlar.

Till beslut i frågor, som angivas i § 21 mom. 2 och § 34, erfordras två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster. I övriga frågor bestämmes utgången genom enkel röstpluralitet; falla därvid rösterna lika för olika meningar, bliver den mening, som ordföranden biträder, fullmäktiges beslut.

I övrigt gäller, i avseende å kommunalfullmäktige och deras beslut, till efterrättelse vad som är stadgat för kommunalstämma i kommun, där fullmäktige icke finnas.

§ 51.

= utskottets förslag.

§ 74.

= utskottets förslag.

Denna lag träder i kraft den 1 september 1923.

(Utskottets förslag.)

(Reservanternas förslag.)

2:0.

Förslag

till

Lag

om ändring i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse i staden 21 mars 1862 (nr 14).

Härigenom förordnas, att §§ 17, 18, 32, 41 och 75 i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 17.

Mom. 1. Staden äger rätt besluta, att ledamot av drätselkammaren och utsedd ledamot av annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning, ävensom revisor för granskning av drätselkammarens eller sådan styrelses, nämnds eller berednings räkenskaper eller förvaltning skola för deltagande i sammanträde eller förrättning i stadens angelägenhet inom staden åtnjuta gottgörelse av stadens medel i form av dagtraktamente med högst fem kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag. Staden må ock kunna besluta, att, där kommunikationsförhållandena anses sådant påkalla och väglängden mellan ledamotens eller revisorns hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än fem kilometer, rescersättning skall till ledamoten eller revisorn utgå. Denna ersättning må icke överstiga hälften av belopp, beräknat efter lägsta skjuts- och åkdonslega, där icke järnväg är tillgå eller fartygslägenhet begagnas, samt avgiften i tredje klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en salongsplats på fartyg, där resan såmedelst sker.

Ersättning för resa, som enligt uppdrag i stadens angelägenhet företages utom staden av person, som i första

(Utskottets förslag.)

stycket sägs, må, om staden så beslutar, utgå efter annan grund än nu är sagt.

Mom. 2. Jämte gottgörelse, som enligt mom. 1 beslutas, samt ersättning för kostnader för skrivmaterialier, postporton och annan dylik utgift, som för uppdragets fullgörande kräves, må efter stadens bestämmande för det med uppdraget förknäade besvär utgå arvode till sådan ledamot av drätselkammaren eller annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom kammaren, styrelsen, nämnden eller beredningen, så ock till revisor, varom i mom. 1 förmåles. Arvodet skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålens omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig.

Mom. 3. Där eljest i lag eller författning föreskrift meddelas om arvode eller annan ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag, skall vad sålunda finnes särskilt stadgat lända till efterrättelse.

Mom. 4. Sammanlagda beloppet av beslutade ersättningar till innehavare av uppdrag, som i denna paragraf omfattas, må icke överstiga vad stadens ekonomiska bärkraft utan större olägenhet medgiver.

(Reservanternas förslag.)

Mom. 1. Jämte ersättning för kostnader för skrivmaterialier, postporton och annan dylik utgift, som för uppdragets fullgörande kräves, må efter stadens bestämmande för det med uppdraget förknäade besvär utgå arvode till sådan ledamot av drätselkammaren eller annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom kammaren, styrelsen, nämnden eller beredningen, så ock till revisor för granskning av drätselkammarens eller annan kommunal styrelses, nämnds eller berednings räkenskaper eller förvaltning. Arvodet skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålens omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig.

Mom. 2. Där eljest i lag eller författning föreskrift meddelas om arvode eller annan ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag, skall vad sålunda finnes särskilt stadgat lända till efterrättelse.

Mom. 3. Sammanlagda beloppet av beslutade ersättningar till innehavare av uppdrag, som i denna paragraf omfattas, må icke överstiga vad stadens ekonomiska bärkraft utan större olägenhet medgiver.

§ 18.

Mom. 1. = utskottets förslag.

Mom. 2. = utskottets förslag.

Mom. 3. = utskottets förslag.

Mom. 4. Till beslut erfordras två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster, då beslutet avser:

(Utskottets förslag.)

(Reservanternas förslag.)

a) avhändande av fast egendom eller därifrån härflytande rättighet, eller inköp av sådan egendom, där ej inköpet avser genomförande av fastställd stadsplan eller tomtindelning;

b) beviljande av anslag till nya ändamål eller behov;

c) beviljande av anslag för ändamål eller behov, som icke är nytt men för vilket under det löpande året anslag ej utgår, i stad, där högsta kommunalskatten för 100 kronors inkomst av kapital och arbete överstiger 10 kronor;

d) höjande av visst under det löpande året utgående anslag, då höjningen skulle utgöra:

1:o) mer än 25 % i stad, där högsta kommunalskatten överstiger 10 kronor men icke 13 kronor för 100 kronors inkomst av kapital och arbete.

2:o) mer än 15 % i stad, där högsta kommunalskatten överstiger 13 kronor men icke 16 kronor för 100 kronors inkomst av kapital och arbete,

3:o) mer än 10 % i stad, där högsta kommunalskatten överstiger 16 kronor för 100 kronors inkomst av kapital och arbete;

e) beviljande av anslag, vartill medel skola anskaffas genom upplåning;

f) upptagande eller förnyande av lån eller förlängning av tiden för erhållet låns återbetalande eller ingående av borgen;

g) efterskänkande av oguldna stadsutskylder,

h) fråga, som i § 17 angives.

Mom. 5.

= utskottets förslag.

Mom. 6.

= utskottets förslag.

Mom. 7.

= utskottets förslag.

§ 32.

= utskottets förslag.

§ 41.

= utskottets förslag.

§ 75.

= utskottets förslag.

Denna lag träder i kraft den 1 september 1923.

(Utskottets förslag.)

(Reservanternas förslag.)

3:o.

Förslag

till

Lag

om ändring i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 (nr 33).

Häri genom förordnas, att § 31, § 34 mom. 1 och 2 samt §§ 37 och 38 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

Häri genom förordnas, att § 23 mom. 2, § 31, § 34 mom. 1 och 2 samt §§ 37 och 38 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

23.

Mom. 2. Till beslut erfordras två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster, då beslutet avser:

a) avhändande av fast egendom eller därifrån härflytande rättighet, eller inköp av sådan egendom, där ej inköpet avser genomförande av fastställd stadsplan eller tomtindelning;

b) beviljande av anslag till nya ändamål eller behov;

c) beviljande av anslag, vartill medel skola anskaffas genom upplåning;

d) upptagande eller förnyande av lån eller förlängning av tiden för erhållet låns återbetalande eller ingående av borgen;

e) efterskänkande av oguldna stadsutskylder;

f) fråga, som i § 38 angives.

Angående röstövertikt vid val av borgarråd stadgas i § 34.

31 §.

Överståthållarämbetets stadfästelse erfordras för att giva gällande kraft åt stadsfullmäktiges beslut i alla övriga ämnen med undantag av följande, varuti avgörandet ankommer endast på fullmäktige, nämligen:

a) underdåniga framställningar till Kungl. Maj:t;

(Utskottets förslag.)

(Reservanternas förslag.)

b) beslut i fråga om beviljande av skattebidrag till stadens allmänna gagn eller särskilda dess behov, så vida icke besluten äro av den beskaffenhet, att stadgandet i nästföregående paragraf mom. e) bör tillämpas, eller eljest avse påläggande av avgifter, vilka erfordra uttaxering för längre tid än fem år, eller röra fråga, varom i § 38 mom. 2 förmäles;

c) beslut i anledning av de på fullmäktiges prövning beroende revisionsanmärkningar;

d) överenskommelser och beslut rörande ordningen och arbetssättet hos fullmäktige;

e) tillämpning av de i § 22 stadgade bötesbestämelser;

f) fråga om behörighet att säte och stämma bland fullmäktige intaga;

g) antagande och entledigande ävensom avlöande av borgarråd;

h) antagande och entledigande ävensom avlöande av den hos stadsfullmäktige anställda sekreterare och vaktbetjäning; samt

i) beslut, varigenom stadsfullmäktige ansett en hos dem omedelbart väckt eller ifrån stadskollegiet eller någon av nämnderna hänskjuten fråga böra förfalla eller icke för närvarande kunna till bifall föranleda.

§ 34.

= utskottets förslag.

§ 37.

= utskottets förslag.

§ 38.

§ 38.

Mom. 1. Stadsfullmäktige äga rätt besluta, att ledamot av stadskollegiet eller av annan kommunal styrelse, nämnd eller beredning, så ock revisor, varom i § 26 sägs, skola för deltagande i sammanträde eller förrättning i stadens angelägenhet inom staden åtnjuta gottgörelse av stadens medel i form av dagtraktamente med högst fem kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag. Stadsfullmäktige må ock kunna besluta, att, där kommunikationsförhållandena anses sådant påkalla och väglängden mellan vederbörandes hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än fem kilometer, reseersättning

(Utskottets förslag.)

(Reservanternas förslag.)

skall utgå. Denna ersättning må icke överstiga hälften av belopp, beräknat efter lägsta skjuts- och åkdonslega, där icke järnväg är att tillgå eller fartygslägenhet begagnas, samt avgiften i tredje klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en salongsplats på fartyg, där resan såmedelst sker.

Ersättning för resa, som enligt uppdrag i stadens angelägenhet företages utom staden av person, som i första stycket sägs, må, om stadsfullmäktige så besluta, utgå efter annan grund, än nu är sagt.

Mom. 2. Jämte gottgörelse, som enligt mom. 1 beslutas, må efter stadsfullmäktiges bestämmande, till sådan ledamot av kommunal styrelse, nämnd eller beredning, som efter särskilt uppdrag utför arbete av väsentligt större omfattning än övriga ledamöter, så ock till revisor, varom i § 26 sägs, utgå arvode för det med uppdraget förenade besvär. Arvodet skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålens omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig.

Mom. 3. Där eljest i lag eller författning föreskrift meddelas om ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag, skall vad sålunda finnes särskilt stadgat lända till efter rättelse.

Mom. 1. Efter stadsfullmäktiges bestämmande må till sådan ledamot av kommunal styrelse, nämnd eller beredning, som efter särskilt uppdrag utför arbete av väsentligt större omfattning än övriga ledamöter, så ock till revisor, varom i § 26 sägs, utgå arvode för det med uppdraget förenade besvär. Arvodet skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålens omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig.

Mom. 2. Där eljest i lag eller författning föreskrift meddelas om ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag, skall vad sålunda finnes särskilt stadgat lända till efter rättelse.

Denna lag träder i kraft den 1 september 1923. Val enligt denna lag av de i § 34 mom. 1 c) omförmälda ledamöterna jämte ersättare för dem skall för rättas första gången å stadgad tid år 1924, i följd varav de, som på grund av tidigare val då äro ledamöter av stadskollegiet eller ersättare för dem, vid nämnda tidpunkt skola frånträda dessa uppdrag.

(Utskottets förslag.)

(Reservanternas förslag.)

4:o. Förslag
 till
 Lag
om ändrad lydelse av §§ 33 och 40 i
förordningen om kyrkostämma samt
kyrkoråd och skolråd den 21 mars
1862 (nr 15).

Härigenom förordnas, att §§ 33 och 40
i förordningen om kyrkostämma samt
kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862
skola erhålla följande ändrade lydelse:

4:o. Förslag
 till
 Lag
om ändrad lydelse av § 15 mom. 2,
samt §§ 33 och 40 i förordningen
om kyrkostämma samt kyrkoråd och
skolråd den 21 mars 1862 (nr 15).

Härigenom förordnas, att § 15 mom. 2,
samt §§ 33 och 40 i förordningen om kyrko-
stämma samt kyrkoråd och skolråd den
21 mars 1862 skola erhålla följande
ändrade lydelse:

§ 15.

Mom. 2. Till beslut erfordras två
tredjedelar av de i omröstningen del-
tagandes röster, då beslutet avser:

- a) avhändande — — egendom;
- b) beviljande — — behov;
- c) beviljande — — kronor;
- d) höjande — — arbete;
- e) beviljande — — upplåning;
- f) upptagande — — borgen;
- g) efterskänkande — — kommunal-
utskylder;
- h) fråga, som i § 33 tredje stycket
angives.

§ 33.

Kyrkoråd och skolråd utse för varje år inom eller utom sig en kassa-
förvaltare.

En var ledamot av kyrkorådet eller skolrådet ansvarar gemensamt med de
övriga för de medel, detsamma under sin förvaltning haft, ävensom för de säker-
hetshandlingar, mot vilkas antaglighet han icke till protokollet gjort anmärkning.
Denna ansvarighet fortfar, till dess förvaltningen blivit antingen av kyrkostäm-
man eller, om klander anställles, av vederbörlig domstol godkänd, eller ock till
dess natt och år efter räkenskapernas avlämnande förflutit, utan att klander i
laga ordning blivit anställt.

Vad om landskommuns eller stads
rätt att besluta om ersättning åt inne-

Vad om landskommuns eller stads
rätt att besluta om ersättning åt inne-

(Utskottets förslag.)

(Reservanternas förslag.)

havare av kommunalt uppdrag är stadgat skall i tillämpliga delar gälla jämväl i fråga om kyrkostämmas befogenhet att besluta om dagtraktaments och reseersättning åt utsedd ledamot av kyrkoråd och skolråd eller annan för handhavande av församlingens angelägenheter tillsatt styrelse, nämnd eller beredning eller åt revisor, varom i § 39 sägs, samt om arvode åt sådan revisor eller åt ledamot, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom rådet, styrelsen, nämnden eller beredningen.

havare av kommunalt uppdrag är stadgat skall i tillämpliga delar gälla jämväl i fråga om kyrkostämmas befogenhet att besluta om reseersättning åt utsedd ledamot av kyrkoråd och skolråd eller annan för handhavande av församlingens angelägenheter tillsatt styrelse, nämnd eller beredning eller åt revisor, varom i § 39 sägs, samt om arvode åt sådan revisor eller åt ledamot, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom rådet, styrelsen, nämnden eller beredningen.

§ 40.

= utskottets förslag.

Denna lag träder i kraft den 1 september 1923.

5:0.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av §§ 35 och 42 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 (nr 58).

Härigenom förordnas, att §§ 35 och 42 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 35.

En var ledamot av kyrkorådet eller skolrådet ansvarar gemensamt med de övriga för de medel, detsamma under sin förvaltning haft, ävensom för de säkerhetshandlingar, mot vilkas antaglighet han icke till protokollet gjort anmärkning. Denna ansvarighet fortfar, till dess förvaltningen blivit antingen av kyrkostämman eller, om klander anställes, av vederbörlig domstol godkänd, eller ock till-

(Utskottets förslag.)

(Reservanternas förslag.)

dess natt och år efter räkenskapernas avlämnande förflutit, utan att klander i laga ordning blivit anställt.

Vad om stadsfullmäktiges rätt att besluta om ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag är stadgat skall i tillämpliga delar gälla jämväl i fråga om kyrkostämmas befogenhet att besluta om **dagtraktamente och reseersättning** åt utsedd ledamot av kyrkoråd och skolråd eller annan av kyrkostämman tillsatt styrelse, nämnd eller beredning eller åt revisor, varom i § 41 sägs, samt om arvode åt sådan revisor eller åt ledamot, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom rådet, styrelsen, nämnden eller beredningen.

Vad om stadsfullmäktiges rätt att besluta om ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag är stadgat skall i tillämpliga delar gälla jämväl i fråga om kyrkostämmas befogenhet att besluta om reseersättning åt utsedd ledamot av kyrkoråd och skolråd eller annan av kyrkostämman tillsatt styrelse, nämnd eller beredning eller åt revisor, varom i § 41 sägs, samt om arvode åt sådan revisor eller åt ledamot, som utsetts till ordförande, sekreterare, räkenskapsförare, kassaförvaltare, föredragande eller verkställande ledamot eller till innehavare av annan motsvarande befattning inom rådet, styrelsen, nämnden eller beredningen.

§ 42.

= utskottets förslag.

Denna lag träder i kraft den 1 september 1923.

6:o.

Förslag

till

Lag

om ändring i vissa delar av förordningen om landsting den 21 mars 1862 (nr 16).

= utskottets förslag.

III. av herr *Vennerström*, som instämt i vad herrar *Engberg*, *Lyberg* och *Karlsson* i Vadstena reservationsvis anfört under A 6:o samt B och C av utskottets hemställan.

IV. av herr *Nilsson* i Antnäs vid punkten A i utskottets hemställan.